

Adam Araszekiewicz

Rywalizacja USA-Chiny na obszarze Indo-Pacyfiku w XXI wieku w ujęciu modelu supercykli

Przeprowadzona przez autora analiza funkcjonowania modelu supercykli od powstania systemu światowego na przełomie XV-XVI w. do początków XXI w. pozwoliła na dokonanie szeregu obserwacji. Zgodnie z modelem supercykli każdy kolejny supercykl charakteryzuje się większą złożonością, a mocarstwo, które wygrało wojnę hegemoniczną dysponuje wyraźną przewagą ilościową oraz jakościową zasobów, będących w danym okresie rozwoju gospodarki i wojskowości niezbędne do sprawowania hegemonii. Każdy kolejny hegemon wychodzi z wojny hegemonicznej dysponując relatywnie większą potęgą względem innych mocarstw w systemie, niż to miało miejsce w poprzednim supercyklu.

Model supercykli zakłada, iż po wygranej wojnie hegemonicznej, wraz z upływem czasu oraz w wyniku słabnących (relatywnie w stosunku do pozostałych mocarstw) możliwości ekonomicznych oraz politycznych hegemonia, zmniejsza się również jego sprawczość w systemie co skutkuje erozją pozycji hegemonia. Powyższe czynniki, w połączeniu ze spiralą zadłużenia, doprowadzają do sytuacji, gdy w systemie zaczynają się pojawiać pretendenci do hegemonii.

W pierwszym rozdziale dysertacji: „*Teoretyczne podstawy rywalizacji hegemonicznej*”, zaprezentowano podstawowe założenia teorii Roberta Gilpina, George’a Modelskiego, Andrzeja Gałganka oraz Johna Mearsheimera dotyczące rywalizacji wielkich mocarstw. W rozdziale tym ukazano też rolę oraz znaczenie modelu supercykli w kształtowaniu systemu światowego, dowodząc jego relewantności w obszarze analizy rywalizacji hegemonicznej oraz aplikowalności również w kontekście relacji USA-ChRL w pierwszej połowie XXI w.

W drugim rozdziale rozprawy zatytułowanym „*Oddziaływanie supercyklu portugalskiego oraz holenderskiego na system światowy*” polem badawczym uczyniono dwa pierwsze supercykle – portugalski oraz holenderski. W rozdziale tym przedstawiono rolę oraz znaczenie Portugalii oraz Zjednoczonych Prowincji w rozwoju systemu światowego w pierwszych dwóch wiekach jego funkcjonowania.

Trzeci rozdział pracy: „*Dwa supercykle brytyjskie oraz ich rola w kształtowaniu ładu światowego*”, poświęcony został analizie funkcjonowania Wielkiej Brytanii w jej okresie imperialnym tj. w XVIII-XX w. W rozdziale tym przedstawiono główne powody, dla których

mocarstwo to dwukrotnie wyszło zwycięsko z wojny hegemonicznej przeciwko Francji, jak również ukazano zasady funkcjonowania systemu określanego mianem *Pax Britannica*.

W rozdziale czwartym rozprawy: „*Rekonceptualizacja chronologii modelu supercykli*”, przedstawiona została nowa koncepcja modelu supercykli. Zamiast chronologii wprowadzonej przez A. Gałgankę zakładającej istnienie jednego supercyklu amerykańskiego, autor dysertacji zaproponował wprowadzenie drugiego supercyklu amerykańskiego.

Piąty rozdział rozprawy: „*Geneza rywalizacji strategicznej USA-Chiny*”, poświęcony został analizie stosunków amerykańsko-chińskich po 1979 r. i narodzinom XXI-wiecznej rywalizacji hegemonicznej pomiędzy obydwoma mocarstwami. W ramach tego rozdziału ukazana została rola USA oraz ChRL w regionie Indo-Pacyfiku.

W rozdziale szóstym dysertacji: „*Płaszczyzny rywalizacji USA-Chiny*”, dokonano analizy potencjału USA oraz Chin w siedmiu kluczowych dla sprawowania hegemonii w systemie światowym obszarach. Należą do nich odpowiednio: dogodne położenie geopolityczne, ludność o odpowiedniej strukturze demograficznej, sprawny oraz efektywny system polityczny, prężna gospodarka o globalnym zasięgu i znacznych mocach produkcyjnych, zdolność do wdrażania innowacyjnych rozwiązań, skuteczny aparat dyplomatyczny, umiejętność rozwiązywania kluczowych dla społeczności międzynarodowej problemów oraz sprawowania przywództwa w systemie światowym.

Siódmy rozdział rozprawy został zatytułowany: „*Wojna hegemoniczna pomiędzy USA a Chinami – militarne scenariusze dalszej rywalizacji*”. W rozdziale tym dokonano analizy potencjałów militarnych USA oraz ChRL ze szczególnym uwzględnieniem sił powietrznych oraz morskich, które ze względu na charakterystykę geograficzną obszaru Indo-Pacyfiku (obok piechoty morskiej) odegrają kluczową rolę w przypadku wybuchu konfliktu zbrojnego. Rozdział ten zawiera również szereg argumentów, przy pomocy których autor rozprawy dowodzi słuszności postawionej przez niego hipotezy badawczej, zgodnie z którą kinetyczna konfrontacja sił zbrojnych USA i ChRL na Indo-Pacyfiku jest najbardziej prawdopodobnym scenariuszem dalszego przebiegu rywalizacji strategicznej pomiędzy oboma mocarstwami.